

ДО ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГО СУДОЧИНСТВА: “РУГОВЕ ПРАВО” В ГАЛИЦЬКОМУ СЕЛІ ПОЧАТКУ XVIII СТОЛІТТЯ

У XIV–XVI ст. в країнах Центрально-Східної Європи під впливом низки демографічних, соціальних та економічних чинників відбувається інтенсивна німецька колонізація: вихідці з німецьких земель переселяються в міста і села Польського, Чеського й Угорського королівств, а згодом і далі – до Великого князівства Литовського, князівства Трансільванії тощо. Ці німецькі колоністи у місцях свого нового проживання творять власні автономні громади і приносять власні спосіб життя й системи взаємостосунків, до яких вони звикли на своїй батьківщині. У містах Центрально-Східної Європи, де оселяються німці, запроваджується міська система самоврядування і незалежного від місцевих урядників судочинства – за прикладом одного з німецьких міст і під назвою “магдебурзького права”, а в селах, уже під впливом і за спрощеним взірцем останнього, набуває поширення сільський варіант “німецького права”¹. Останнє, будучи зручним для землевласників інструментом освоєння й заселення пустих земель, з часом виходить поза середовище німецьких переселенців і набуває поширення серед місцевого населення. Рецепція в країнах Центрально-Східної Європи (у тому числі й в українських землях) “німецького права”, яке тут зазнало ґрунтовної й складної трансформації, окремі елементи якого були суттєво відозміннені під впливом місцевої практики, інші відкинута, а їх місце зайняли місцеві традиції та звичаї, залишається дискусійним питанням соціальної історії цього регіону в часи пізнього середньовіччя й ранньонового часу.

Одним із таких елементів німецького сільського права є так звані “руги” або “ругове право”. Термін походить від німецького Rüge (ruoge) – оскарження; саме тому “ругове право” виводять із системи німецького права². Деякі дослідники не погоджуються з цим, вважаючи, що аналогічні інститути існували й у слов’янській звичаєвій практиці³. Зрештою, поняття “руги” використовували й в інших сферах тогочасного публічного життя⁴.

Ругове право являло собою одну із складових тогочасного судового розслідування і, водночас, судочинства на селі. Суть його зводилася до наступного: у випадку, коли під підозру в скоєнні того чи іншого карного злочину потрапляли мешканці якогось села, уся громада останнього могла “очиститися” від таких звинувачень, склавши на загальних зборах мешканців села присягу відповідного змісту. Заприсягалися усі члени громади (найчастіше господарі, іноді жінки та дорослі діти) у тому, що вони самі не здійснювали жодних злочинів і їм нічого не відомо про злочинні дії своїх сусідів. Руги могли проводитися регулярно (зазвичай, раз чи два на рік) або у випадку потреби, ініціатором їх могли бути як місцеві судово-адміністративні органи, так і потерпіла сторона чи сама громада, члени котрої потрапили під підозру. З часом такі загальні зібрання стали поєднувати із засіданнями сільського суду (як правило, стосовно тих

самих кримінальних злочинів, хоч могли розглядатися й цивільні справи), але поступово різниця між руговими і звичайними судами зникає⁵.

У літературі існує ряд суперечностей – як стосовно окремих аспектів функціонування судів “ругового права” на території Речі Посполитої, так і щодо часу їх існування⁶. Очевидно, що причиною таких неясностей є широка поліваріантність застосування “ругів” у сільській судовій практиці в різних регіонах країни⁷ та, водночас, розпорошеність та фрагментарність відомостей про них у джерелах (переважно, в актових книгах сільських судів або урядів, котрі збереглися також фрагментарно й у неповному обсязі). З огляду на сказане, особливу увагу привертає документ, що зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника⁸ і містить докладну регламентацію процедури ругів (“ругового права”)⁹ для громади села Дрогобичка на Сяноччині¹⁰.

Документ – під заголовком “Ругове право села Дрогобичка, написане, як має відбуватися згідно з магдебурзьким правом 15 березня 1720 року” – складається з двох частин. Вступній частині передують розміщені на звороті титульної сторінки оповідь про перського царя (“короля”) і суддю з азійського міста на ім’я Зозаннес. Цар наказав стратити його за хабарництво, здерти з тіла шкіру і розтягнути її на підлозі в приміщенні суду. Шкіра мала нагадувати новопризначеному судді, синові страченого, на ім’я Отхан, щоб він не вирішував судові справи за подарунки (“бо кожному судді подарунки засліплюють очі”) і щоб його не спіткала доля батька¹¹. Першоджерелом для цього оповідання став фрагмент п’ятої книги (“Терпсіхори”) “Історій” Геродота, де (V, 25) йдеться про Отана (воєначальника перського царя Дарія), батько якого, Сісамн, був одним із царських суддів. За те, що Сісамн, отримавши хабар, виніс несправедливий вирок, перський цар Камбіз наказав стратити його, здерти шкіру, обробити її, нарізати з неї пасків і обтягнути ними суддівське крісло страченого. Отан, призначений на посаду батька, мусив чинити суд, сидячи на цьому кріслі і пам’ятаючи, на чому він сидить¹². Цей сюжет з твору Геродота про покарання продажного судді добре відомий у європейській бароковій культурі XVII ст.¹³ Очевидно, оповідання (вже в спотвореному вигляді й із перекрученими іменами) було запозичене з якогось тогочасного твору, найімовірніше, з популярного тоді юридичного посібника Бартоломея Гроїцького. На користь останнього припущення свідчить порівняння відповідних фрагментів (курсивом виділяємо слова і частини речень, що збігаються повністю або з незначними відмінностями):

Б. Гроїцький “Порядок судів і справ...” ¹⁴ :	“Ругове право...” ¹⁵ :
<p>Iaki ma bydź sędzia. Sędzia powinien mieć w sobie te cnoty: boiaźń Boża, prawdę, mądrość, rostopność, mierność, przeciw wszystkim równą miłość, prawa umiejętność, możność. A ma sądzić bez kwapliwości, bez gniewu, nienawiści, miłości, przyjaźni, boiaźni, darów: abowiem dary zaślepiaią oczy mądrego człowieka u przewracaiają sprawiedliwość ludzką. Kczemu iest przykład o iednym krołu perskim, który, gdy sie dowiedział, iż ieden sędzia w Azyey Zizannes, dla przedarowania źle sądził, kazał go zabić, skórę z niego odrzeć u rozbić ią na mieyscu onego sędziego zabitego. Na które mieysce, abo stolec, wsadził potym syna iego Otchana tym sposobem: aby na one skórę oycy swego patrząc, wiarował sie pilnie tego, aby też na takowe karanie nie przyszedł.</p>	<p>Krol perski dowiedział sie o iednym sędzim, że za dary sądził, w miescie Azyi, ktoremu bylo imie Zozannes, tedy go krol kazał zabic, y skure iego z ciała zedrzyć, y rozbic na ziemi w tey izbie, gdzie sąd bywa. Na ktore miesce wsadził syna iego Otchana sędzią, aby sie patrzył na skure oycy swego Zozanna, aby za dary nie sądził, aby na takiesz karanie nie przyszedł, iak oyciec iego, bo kazdemu sędziem u dary zaslepiaiają.</p>

Переказ було вписано в документ задля нагадування – у непрямий спосіб – про можливий покарання корумпованих суддів.

Вступна частина містить імена осіб¹⁶, обраних – за дозволом дідича, бельського стольника Єжи Стажеховського¹⁷ – усією громадою того ж 15 березня 1720 р. для здійснення судочинства “згідно з магдебурзьким правом”: судового вїта (“wuyt prawny”)¹⁸, підсудка (“podsędek”, заступник вїта-помічник судді¹⁹) і шести присяжних²⁰. На який термін їх було обрано, не вказано²¹, проте можна припускати й досить тривалий характер такого обрання: з документа видно, що замість одного з присяжних (Томаша Зьола або Єнджи Сопла), котрий помер, пізніше (запис про це зроблений іншим почерком) було вибрано іншу особу²².

Спеціально застерігалояся, що задля справедливого виконання обраними своїх суддівських обов’язків слід було звернутися до Святого Духа (“Як колись Святий Дух зійшов на апостолів у Єрусалимі і наповнив їх серця Святим Духом^{23*}, так того ж Святого Духа треба просити, щоб і [серця] лавників наповнив, аби справедливо судили”)²⁴.

Оскільки за вїта й присяжних голосувала вся громада, то не визнавати їх у майбутньому окремих мешканець села не міг (“коли б котрийсь із тих людей дрогобицької громади закинув тим присяжним, будь-кому [з них], що не гідний бути присяжним або вїтом”) – під загрозою штрафу (“winy”) у розмірі 35 гривень і півкаменя²⁵ воску. З них панові належало 30 гривень (причому зазначалося, що “панська кара” не може бути зменшена), “нашому урядові” (йшлося, очевидно, про громадський уряд села, тобто, про тих же вїта і лаву) – 5 гривень, а віск призначався костьолові²⁶.

В основній частині документа вміщено власне правила/порядок (“forma”) проведення/здійснення “ругового права”. Ймовірно, що цей порядок не був створений спеціально для села Дрогобичка і зразком для нього послужила процедура ругових судів, яка діяла в інших селах. Можливо, ця частина була просто переписана з аналогічних правил для інших сіл: недаремно у заголовку до неї сказано, що це “форма ругового права як [воно] має відбуватися в селах” (загалом, а не в конкретному селі, у данній ситуації – у Дрогобичці)²⁷. Зазначення “згідно з магдебурзьким правом” (у заголовку до усього документа) вказує на те, що основою для цих правил, найімовірніше, послужили положення німецького права. Можна припускати, що автор користувався посібниками Б.Гроїцького та Павла Щербича: їх коментарі (наприклад, щодо кількості лавників, відкриття суду чи присяги на хресті)²⁸ помітно корелюються з поданим в документі описом ругового суду.

Отже, згідно із цим порядком, для проведення ругів мав існувати суд (в документі його найчастіше називають “правом”). Складався він із восьми осіб – вїта й семи присяжних – і, по суті, являв собою лаву (“ławica”)²⁹, зокрема, присяжні в документі неодноразово фігурують і як “лавники” (“ławicze”). У складі лави мало бути саме вісім осіб³⁰, а у випадку, якби бракувало лавників, громада повинна дообрати необхідне їх число. Обирали мешканці села з-поміж себе, такий кандидат мусив бути “цнотливим” (тобто, добропорядного способу життя) і “ані в чому не підозрілий” (тобто, такий, що ніколи не змішаний у злочинах і не перебував під підозрою)³¹. Обраний ставав лавником (“засідав у лаві”) тільки після складення присяги Богу, Богородиці і усім святим у тому, що він, займаючи уряд судді, буде діяти справедливо, не звертаючи увагу на статус підсудного (“справедливо визнавати правду [...] так заможного, як і бідного, так рідного, як і чужого”) і не керуючись жодним перекупом. Сильна маледикція гарантувала виконання присяги: у випадку її нещирості, Божа кара мала спіткати не

тільки самого присяжника (його душу, тіло та майно), але і його нащадків до дев'ятого покоління. Натомість, особа, яка щиро складала присягу, могла розраховувати на Божу допомогу³².

Безпосередній роботі ругового суду передувала урочиста процедура його відкриття. Після того, як усі присяжні займали свої місця в суді, вони відряджали до громади (“до поспільства”) двох з-поміж себе. Відряджені мали уважно і наодинці розпитати кожного мешканця села про те, чи відомо йому про злочини – крадіжки, чари, магичні обряди (“gusły”) та інші “неналежні речі, що є противні Господу Богу”, – когось із сусідів або чи чув він від кого перед тим (“перед ругом”), щоб хтось на когось свідчив щодо цього. Якщо б серед мешканців села виявився такий “свідок” злочину, присяжні мали (разом зі “свідком”?) повернутися до приміщення, де відбувався суд (не вказано, де саме він збирався, лише зазначено, що інші мешканці села мали входити до “ізби”), і дати записати його свідчення писареві³³. Згодом, після відкриття засідання, суд мав розглядати такі оскарження, як і всі інші справи, котрі б виникали зі скарг мешканців села (“хто би мав що на кого”)³⁴.

Далі відбувалося безпосереднє відкриття суду. Усіх запрошували зайти до “ізби” і піднести догори два пальці, а війт і усі присяжні вставали. Війт від свого імені виголошував, що розпочинає суд (“gaie prawo”) “владою Бога, єдиного у Святій Трійці, Богородиці і Усіх Святих, владою Апостольської Столиці Римської Церкви і усього духовенства, владою нашого короля й усього сенату, владою пана і діди́ча, владою семи лавників і восьмого себе війта”. Тричі виголосивши цю формулу, війт мав із запитанням, чи добре розпочав суд, звернутися до присяжних, котрі на знак згоди “схилялися” (тобто схиляли голови)³⁵.

Лише тоді війт промовляв до громади (“до усього поспільства”), питаючи, чи вони готові присягати, та нагадуючи, щоб не губили своєї душі, коли б хтось із них бачив або чув про злочини. Після цього приносили накриту гарною хусткою “хлібну діжу” (очевидно, круглий посуд, у якому замішували тісто для випікання хліба), і війт знову звертався до присяжних, щоб ті знаком (також схилянням) підтвердили, що настав час принести розп'яття (“круцифікс”). Воно зберігалось в судовій скриньці (“w prawnej skrynicy”), в ній же його переносили “з вищого місця на нижче” (чи скринька постійно перебувала в цьому приміщенні?). Двоє присяжних ставали з боків, хрестилися, брали розп'яття зі скриньки і клали його на діжу. Кожен з громади (“pospulstwo”), ставши для складання присяги на коліна і поклавши два пальці на круцифікс, повторював текст присяги, який виголошував писар³⁶.

Зміст присяги (“юраменту”) був таким: кожен присягав від свого імені Господу Богу, Богородиці і усім святим у тому, що він не заподіяв жодної шкоди, не замішаний у жодній крадіжці чи шахрайстві стосовно свого пана чи когось із сусідів, не перебував у злочинній змові чи під чийсь керівництвом, не бачив жодного сусіда на крадіжці та не чув нічого про злочини від інших. Члени громади, що були головами окремих господарств, присягалися також за усіх мешканців свого будинку – челядь і домашніх, що вони поведуться належно (“ze sie poczciwie sprawuią”). Присягу завершувала маледикція – така сама, як і у присязі війта й лавників³⁷.

Присягу слід було здійснювати натщесерце, тобто, не ївши і не пивши. До присяги не допускалися особи, проти яких були свідчення (“preswiadczony”), вони підлягали суду відповідно до своїх вчинків³⁸.

Аналогічну процедуру опитування про можливі злочини проходили (також поодиноці) жінки. Вони складала присягу такого ж змісту, відмінним у ній був лише перелік

можливих “жіночих” злочинів: чари, магічні обряди, дії, що спричиняли смерть дітей (“tracenia dzieci”)³⁹.

Після здійснення усіма членами громади, котрі мусіли її скласти, присяги, присяжні подавали війтові знак (знову ж таки схилинням), що настав час перенести розп’яття “з цього місця на інше”. Його клали на стіл перед судьями (“pred prawnymi”), і від цього моменту розпочиналося судове засідання: позивали (“припозивали”) і розпочинали до розгляд справ. Кожен, хто поставав перед судом, виголошував обвинувачення такий спосіб: “Мій ласкавий пане війт і пани присяжні, скаржуся на ...” і далі викладав зміст своєї заяви. Вислухавши по черзі аргументи (“sprawy”) обох сторін, судді приймали рішення (“schyłek wczyniwszy”) і виносили вирок обвинуваченому (“decretum nakrzywszy obwinionego”). Звинувачений не міг ухилитися від судового засідання до того моменту, поки не виконає рішення суду або не буде ухвалене рішення на його користь чи справа не буде вирішена в інший спосіб (“niepuszcic go s terminu poki zadosic decretowi niewczyni lubo będzie decret ferowany na iego strone, lub na insze”)⁴⁰.

Залежно від свого вчинку, звинувачений міг бути засудженим до сплати штрафів на користь пана (“grzywny panskie”) і суду (“grzywny prawne”)⁴¹. Усе це писар – згідно із рішенням суддів (“według schylenia prawnych”) – мав записати у вирок (декрет); такі декрети він повинен був писати “згідно з описаним руговим правом”⁴².

Справи, в яких обвинуваченому інкримінували такі важкі злочини, як пограбування (“kradzisz”), вбивство (“zabicie”), розбій (“rozbu”), дітовбивство (“stracenie dzieci”)⁴³, отруєння (“zadanie trucizny”), і за які йому міг бути винесений смертний вирок, слід було розглядати згідно з “крижовим правом”. Причому остаточний вирок мав бути затверджений дідичем села⁴⁴.

Обвинувачений (засуджений?) мав оплатити розгляд справи (“powinien zapłacić na samu prud”): судьям – 12 грошей, писареві – 6 грошей⁴⁵.

За неповагу до суду й суддів у документі встановлено обов’язкові покарання (“taki podpada winy niepuszczony”) – також у вигляді грошових штрафів, відповідно, на користь пана і суду: за образу війта або присяжного у будь-якому місці (в полі, в місті, в корчмі) – 10 та 5 гривень; за невідповідні висловлювання перед судом (“jezeliby słowa niepodobne muwil pred prawnymi”) – 3 гривні та 1 гривня 5 півгрошиків, за прихід до суду в п’яному стані, без шанобливого ставлення і з вигуканням ганебних слів – 3 гривні та 1 гривня 12 грошів; за звинувачення після проведення суду (“хто б на кого після ругового суду щось кричав, а під час ругу не визнав”)⁴⁶-5 гривень та 2 гривні 12 грошів⁴⁷.

Суд розглядав справи лише впродовж дня, перед заходом сонця судове засідання слід було завершити. Розп’яття ховали в скриньку, а війт тричі виголошував про припинення суду такими ж словами, якими на початку повідомляв про його відкриття. Після цього всі судові декрети писар мав – задля їх виконання – надати панові⁴⁸.

Підсумовуючи розгляд процедури “ругового права” в Дрогобичці, варто наголосити на моменті, який відрізняє її від судової практики інших сіл. Жодним словом в документі не згадується ще один член сільського суду – “руговник”, якого також обирали з-поміж господарів (або ним ставав один із присяжних). Його обов’язком під час засідання ругового суду було викриття будь-яких злочинів (таємних і явних), здійснених на території села, та різного роду порушень з боку його мешканців (невідвідування костьолу, невідзначання свят, подружня зрада, вживання алкоголю в корчмі іншого села, шкідництво в полі й лісі, продаж робочої худоби тощо)⁴⁹.

* * *

Публікуючи документ, зберігаємо оригінальне написання слів, натомість уніфікуємо застосування великої/малої літер та розділових знаків (переважно згідно з сучасними вимогами). У квадратних дужках подаємо пропущені літери та розшифруємо скорочення.

Документ

Prawo rugowe iako sie ma odprawowac spisane wsi Druhobyczki według prawa maldeburskiego, w roku 1720^{50*} dnia 15 marca

// (арк. 1 зв.)

Krol perski dowiedział sie o iednym sędzim, że za dary sądził, w miescie Azyi, ktoremu było imie Zozannes, tedy go krol kazał zabic, y skure iego z ciała zedrzyć, y rozbic na ziemi w tey izbie, gdzie sąd bywa. Na ktore miesce wsadził syna iego Otchana sędzią, aby sie patrzył na skure oycy swego Zozanna, aby za dary nie sądził, aby na takiesz karanie nie przyszedł, iak oyciec iego, bo kazdemu sędziem oczy dary zaslepiaią.

// (арк. 2)

Za pozwoleniem wielmoznego J[ego] M[iłoś]ci pana Irzego Starzechowskiego stolnika bilskiego pana y dobrodzieia naszego, w roku 1720 dnia 15 marca:

Wsi Druhobyczki od wszelkiew gromady obebrani zostali, aby sądzili według prawa maldeburskiego

1 Kazimirz Krawcow syn wuytem prawnym,

2 Stanisław Kucyłał podsędkiem,

3 Tomas Ziola przysięzny Ten zmarł, Tomas syn Dura na to obebrany iest przysięznym^{51**}

4 Jendrzy Sopeł przysięzny

5 Marcin Krawcow syn przysięzny

6 Kasper Pieykowski przysięzny

7 Paweł Niedzwiedz przysięzny

8 Tomas Kuc przysięzny

Jako niegdys zeszed Duch Święty na Apostołów w Ieruzalimie y napełnił serca ych Duchem Święty[m], tak tegoż Ducha Świętego potrzeba prosic, aby y ławicznych napełnił, aby sądzili sprawiedliwie. // (арк. 2 зв.) Tych opisanych, iako wuyta, tak y przysięznych, cała gromada na nich wotowała, a gdy by ktury s tych ludzi gromady druhobyckiew zadał tym przysięznym ktoremu kolwiek, zes niegodzien byc przysięznym albo wuytem, na takowego zakładamy winy panskiew grzywien trzydziesci y wrzędowi naszemu grzywien pięć, y wosku do kosciola puł kamienia, y kara panska nieopustna.

// (арк. 3)

Forma prawa rugowego, iako sie ma we wsiach odprawowac.

Naprud powinno byc siedm przysięznych y wuyt osmy. Jezeliby ktorego niedostawało, tą z miedzy siebie powinni gromada wybrac człowieka cnotliwego y niwczym podeyżranego^{52***}, ktory, nim zasiędzie do ławicy, powinien rote podniec przysięgi. Ma byc w takowy sposob czyniąna, ymieniem swoim powinien sie mianowac.

Rota przysięznikom

Ja N: przysięgam Panu Bogu w Troycy Świętej iedynemu, y Naswie[t]szej Pannie Maryey, y Wszytkim Świętym, iako będący na ten vrząd wysadzony, sprawiedliwie prawde vznakac będe powinien tak bogatemu, iako y vbogiemu, tak krewnemu, tak obcemu, za zadno sie korupcyą niewwodząc. Na co, iezelibym niespra// (арк. 3 зв.)wiedliwie przysięgał, skarz mie Panie Boże na duszy, na cieie y na wszytkiey chudobie, karz mie Panie Boże do dziewiątego pokolenia. A iezeli sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomoż y Męka iego przenaswie[t]sza. Amen.

Skoro już całe prawo zasiędzie, maia z miedzy siebie dwoch przysięznych posłac do pospultwa, ktorzy powinni kazdego z osobna poiedynkiem s piłnoscia pytac maia, iezeli kogo kolwiek z sąsiadow niewidział na zadny kradzizy albo na iakich czarach, albo na gusłach y na ruznych nienależących rzeczach, cą są precieвне Panu Bogu, albo iezeli od kogo niesłyszał pred rugiem, żeby kto co na kogo swiadczył. A iezeliby kto cą na kogo powiedział, powinni wnisc do izby y dac pisarzowi napisac. Co prawo po zagaieniu sądzic powinni y wszytkie ynsze sprawy, ktoby miał cą na kogo. Ka// (арк. 4)zawszy tedy wszytkim wnisc do izby, powinni wszyscy podniec dwa palca do gury, a wuyt wstawszy na nogi y przysięzni wszyscy, powinni prawo gaic tymi słowami.

Gaienie prawa iakomu będzie imie

Ja N: gaie prawo mocą Boga w Troycy Świętej iedynego, Naswie[t]szej Panny Maryey Matki Bozey y Wszytkich Świętych, mocą Stolca Apostolski⁵³ Koscioła Rymskiego y wszytkiego duchowieństwa, mocą Krula naszego y wszytkiego Senatu, mocą J[ego] M[iłość]ci pana y dziedzica, mocą siedmi ławicznych [y] osmy m sobą wuytem.

A tak powinien trzy razy muwic te gaienie, a wymuwiwszy powinien prosic ławicznych zebysie schylili, iezeli prawo dobre zagaił. Dopira ma muwic do wszelkiego pospultwa, iezeli gotowi są do przysięgi, napominac, aby żaden duszy sobie niezabiił, iezeliby cą na kogo słyszał albo widział. // (арк. 4 зв.) Dopiro ma byc dziża chlebna przyniesiona y chustko piękna nakryta.

Tu dopiro woyt ma sie kazac schylic przysięzным, iezeli czas y godzina krucifix pryniesc, ktorzy powinni miec w prawney skrynce, pryniesc z wyszego miey[s]ca na niysze^{54*}. Tu dopira wstawszy dwoch przysięznych, przezegnawszy sie, wziac krucifix [z] skrynki y polozyc go na dzizy, stanowszy ieden z iedney strony [z] drugiey strony drugiy. Pospultwo ma klęknac poiedynkiem do przysięgi, polozywszy dwa palce na krucifixie, a pisarz ma rote juramentu przepowiadac. Ktora przysięga powinna byc natszcą, to iest nieiadszy ani piwszy. A ktoby był preswiadczony, tedy mu przysięga ni ma byc dopuszczona, ale ma byc sądzony według wczynku.

// (арк. 5)⁵⁵

Rota juramentu ma byc taka, kazdy swoim imieniem ma mowic

Ja przysięgam N: Panu Bogu w Troyce Świętej iedynemu, y Naswie[t]szej Maryey Matce Bozey y Wszytkiem Świętym, żem nieiest żadnym szkodcą, w zadney kradzizy, ani w zadney zradzie, tak panu swemu, iako y sąsiadowi zadnemu, anim s kim nimiał zadny zmowy, ani przewodni, anim zadne[g]lo sąsiada niewidział na zadny kradzizy, tak y od drugiego nic niesłyszał, y za wszytkie czeladz y domowniki moie, ze sie poczciwie sprawuia. Jezelibym niesprawiedliwie przysięgał, karz mie Panie Boże na duszy y na cieie, y na wszytkiey chudobie, skarz mie Panie Boże do dziewiątego pokolenia.⁵⁶ A iezeli sprawiedliwie, tak mi Panie Boże dopomoż y Męka iego przenaswie[t]sza. Amen.

// (арк. 5 зв.)

Takoz białogłowy tymiż słowami powinni przysięgac, strony czarow, gusłow, tracenia dzieci, ktora kazda zosobna porządnie ma byc pytana y juramentem poprawic powinna.

Jako sie wszytka prysięga odprawi y skączyc, powinni sie prysiężni schylic iezeli czas krucifix przeniesc z stego miesca na ynsze. Wziąwszy go powinni położyc na stole, pred prawnymi, dopirą do spraw powinni przepozywac y przestempowac. Tedy pryszedszy, pred prawą stanowszy, powinien muwic tymi słowami. Moy łaskawy panie wuycie y panowie prysiężni, wskarżam sie N: N: Tedy wysłuchawszy sprawy iednego, po tym drugiego, schyłek vczyniwszy, decretem nakrzywszy obwiniąnego, niespuscic go s terminu poki zadosic decretowi niewczyni lubo będzie decret ferowany na iego strone, lub na insze. Powinien zapłacic, na samy prud prawu groszy // (арк. 6) dwanascie, pisarzowi groszy szesc, a obwiniąny ma byc sądzony na grzywny panskie, iako y prawne, według vczynku, cą pisarz wszytko powinien według schylenia prawnych wypisac. Według zas prawa rugowego opisanego takoż maią byc decreta opisane.

Ktoby wuyta albo prysiężnego obrzwawił⁵⁷ lubo w polu, lubo w miescie, lubo w karszmie, taki podpada winy niepuszczony, panu grzywien dziesięc, prawu grzywien pięc. Jezeliby słowa niepodobne muwił pred prawnymi panu grzywien trzy y prawu grzywna iedna y pułgroszkow pięc. Ktoby przyszedł do prawa piany, a prawa nie vcził, wyrwał sie szpetnym słowem, panski podpada winy grywien trzy, prawu grzywna iedna y groszy dwanascie. Ktoby na kogo po rugowy[m] prawie cą wołał a pry rugu niewyznał, podpada winy panskiey grzywien pięc, a prawu grzywien dwie y groszy dwanascie. Jezeliby sie sprawa garłowa znaydowała, lubo o kradzisz, lubo o zabicie, albo // (арк. 6 зв.) o rozbuу, albo o stracenie dzieci, albo o zadanie trucizny, takie sprawy kryżowem prawem maią byc sądzone, a ostatni decret prez pana dziedzicznego ma byc potwierdżany.

A osondziwszy sprawy pred zachodem słońca, ma byc prawo zdane. Schowawszy crucifix do skrynki, tymiz słowy wuyt ma muwic, iako zagał. Ja zdawam prawo mocą Boga w Truycy Świętey iedynego, Naswię[t]szej Panny Maryey y Wszytkich Świętych, mocą Stolicy Apostolskiey Kosciola Rymskiego y wszytkiego duchowieństwa, mocą Najasnieszego Krula y wszytkich senatorow, mocą J[ego] M[iłość]ci pana dziedzicznego, mocą siedmią przysiężnych y wuytem osmym. Także ma po trzykroc powtarac. Po tym wszytkie decreta maią byc prez pisarza do pana referowane, s ktorych ma executio czynic. Amen.

Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаніка, ф. 5 (Оссолінські), спр. 2403 I, арк. 1–6 зв.

Резюме

“Ругове право” було одним із елементів німецького сільського права, являло собою одну зі складових тогочасного судового розслідування і судочинства на селі в XVII–XVIII ст. У випадку, коли під підозру в скоєнні того чи іншого карного злочину потрапляли мешканці якогось села, вони складали на загальних зборах присягу в тому, що не чинили жодних злочинів.

¹ Estreicher S. Wykłady z historii ustroju państwa i prawa na zachodzie Europy / Do druku przygotowali Marcin Kwiecień i Marian Malecki. – Kraków, 2000. S. 175–177.

² L[ubomirski] T. Rolnicza ludność w Polsce od XVI do XVIII wieku // Biblioteka Warszawska. Pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi. – Warszawa, 1862. – T. II. – S. 27–31; Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej małopolskiej w XVIII wieku. – Lublin, 1922. – S. 229–230.

³ Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI–XVIII століттях: історичні нариси / Упорядкування та наукова редакція Миколи Крикуна. – Львів, 2004 – С. 220.

⁴ Зокрема, “ругами” (rugi poselskie) називали процедуру (що характерно – теж судового характеру), яка мала місце на початку сеймів Речі Посполитої і під час якої зі складу Посольської

ізби усували незаконно (нелегально або неправомірно) обраних послів (Ochmann-Staniszevska S., Staniszevski Z. Sejm Rzeczypospolitej za panowania Jana Kazimierza Wazy. Prawo – doktryna – praktyka. – Wrocław, 2000 – S. 149–153).

⁵ Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття... – С. 220–221; Historia chłorów polskich. – Warszawa, 1970. – Т. I: Do upadku Rzeczypospolitej szlacheckiej / Pod redakcją Stefana Inglota. – S. 344–345; Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej... – S. 339–342.

⁶ Наприклад, якщо Едвард Тжизна у фундаментальній “Історії польських селян” появу ругових судів як нового типу сільських “спеціальних судів” відносить до XVII ст. (Historia chłorów polskich. – Т. I. – S. 344), то Збігнєв Цьвек – щоправда розглядаючи судочинство в державних селах – твердить, що ругові суди занепадають у тому ж XVII ст. (Ćwiek Z. Z dziejów wsi koronnej XVII wieku. – Warszawa, 1966. – S. 107).

⁷ Свідченням неабиякого розмаїття в устрої сіл Речі Посполитої є сільські устави (wilkierze), які в XVI–XVIII ст. видавали власники/державці окремих волостей і сіл з метою унормування різних аспектів їх внутрішнього життя (у тому числі й судочинства); див.: Archiwum Komisji Prawniczej Polskiej Akademji Umiejętności. – Kraków, 1938. – Т. XI: Polskie Ustawy Wiejskie XV–XVIII w. // Wyd. S. Kutrzeba і A. Mańkowski.

⁸ Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника (далі – ЛНБ). – Відділ рукописів. – Ф. 5 (Оссолінські). – Спр. 2403 I (далі – Право). – Арк. 1–6 зв. Рукопис являє собою невеликий зшиток трьох зігнутих навпіл аркушів. Філіграні проглядаються нечітко (розміщені на згині): на другому аркуші (що творить арк. 2–2 зв., 5–5 зв.) – мальтійський хрест в овалному щиті під короною, на третьому (арк. 3–4 зв.) – щось подібне до літери S і зубчиків (від корони?). Документ писаний одним почерком і чорнилом, за винятком кількох виправлень і дописів.

⁹ Відомі в літературі описи “ругів” та “ругових судів” XVII–XVIII ст. є менш докладними, див.: Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття... – С. 220; Rutkowski J. Studia nad położeniem włościan w Polsce XVIII wieku // Ejust. Studia z dziejów wsi polskiej XVI–XVIII w. / Wyboru dokonał і wstępem opatrzył Witold Kula. – S. 166–167; Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej... – S. 230.

¹⁰ Дрогобичка – село за 4 км на північний захід від містечка Дубецько, на межі Сяноцької й Перемишльської земель Руського воєводства. Відоме із середини XV ст.: вперше згадується в 1458 р. (під назвою “Добробич”; у 1484 р. – як “Дрогобич”). Шляхетська власність, певний час входило в склад Дубецького ключа (у 1580 р. в селі існував фільварок). У другій половині XV – першій чверті XVI ст. селом володіли Кміти, потім перейшло до Стадницьких і в їх руках перебувало, очевидно, до початку XVII ст. Згодом стало власністю Красіцьких: у 1640 р. селом володів долиньський староста Ежи (передав в посесію сяноцькому граничному коморнику Самуелеві Влостовському), у 1655 р. – його син Ежи Казімеж (Akta grodzkie і ziemskie z czasów Rzeczypospolitej polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie (далі – AGZ). – Lwów, 1886. – Т. XI: Najdawniejsze zapiski sądów sanockich 1423–1462 / Wyd. O. Pietruski і X. Liske. – S. 434 (nr 3442); 1894. – Т. XVI: Najdawniejsze zapiski sądów sanockich 1463–1552 / Wyd. A. Prochaska. – S. 188 (nr 1647); Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe. – Przemysł; Rzeszów, 1998. – Т. II. – Cz. 1: Rejestr poborowy ziemi sanockiej z 1640 roku / Wydali Zdzisław Budzyński і Kazimierz Przyboś. – S. XXXII, L, 5, 38; Т. II. – Cz. 2: Rejestr poborowy ziemi sanockiej z 1655 roku / Wydali Zdzisław Budzyński і Kazimierz Przyboś. – S. 8, 45; Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym / Opisana przez Aleksandra Jabłonowskiego. – Warszawa, 1902. – Т. VII. – Cz. 1: Ziemie ruskie. Ruś Czerwona [Źródła dziejowe. – Т. XVIII. – Cz. 1]. – S. 48; Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej / Wydany z zasiłkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Epoka przełomu z wieku XVI-go na XVII-sty. – Dział II-gi: “Ziemie Ruskie” Rzeczypospolitej / Opracował і wydał Aleksander Jabłonowski. – Warszawa; Wiedeń, 1899–1904. – Karta 4; Słownik geograficzny Królestwa Polskiego і innych krajów słowiańskich. – Warszawa, 1881. – Т. II. – S. 157; Fastnacht A. Dzieła wybrane / Pod redakcją Jerzego F. Adamskiego. – Brzozów,

1991. – Т. II: Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu / Do druku przygotowali Anna Fastnacht i Antoni Gąsiorowski. – Cz. 1 (A–I). – S. 95; Fastnacht A. Osadnictwo ziemi sanockiej w latach 1340–1650. – Wrocław, 1962 – S. 25, 96, 102, 103).

¹¹ Prawo. – Арк. 1 зв.

¹² Геродот. Истории в девяти книгах / Перевод и комментарии Г.А. Стратановского; под общей редакцией С. Л. Утченко. – Ленинград, 1972. – С. 245.

¹³ Ariès P. Człowiek i śmierć / Przełożyła E. Bąkowska. – Warszawa, 1992. – S. 363.

¹⁴ Groicki B. Porządek sądów y spraw prawa mayderburskiego. – Kraków, 1616. – S. 8–9.

¹⁵ Prawo. – Арк. 1 зв.

¹⁶ Імена обраних вказують на їх польське походження, можна припустити село Дрогобичка на початку XVIII ст. було осаджене польськими колоністами. Проте сам документ рясніє українськими, чимало польських слів писані з виразним українським “акцентом”. Тож неможливо однозначно відповісти на питання, яким був тоді етнічний склад мешканців села, – враховуючи його розташування на польсько-українському пограниччі, його населення, очевидно, було мішаним. Принаймні, станом приблизно на 1785 рік село Дрогобичка замешкували 770 осіб, серед них 730 католиків, 30 греко-католиків і 10 іудеїв (Budzyński Z. Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Stan. Rozmieszczenie. Struktura wyznaniowa i etniczna. – Przemyśl; Rzeszów, 1993. – Т. II – S. 128).

¹⁷ Єжи Стажеховський (помер в 1729 р.) належав до давнього шляхетського роду, осілого в Перемишльській землі, був сином летичівського підстоля Миколая Стажеховського і Елеонори Ваповської, доньки перемишльського каштеляна (і правнучки долиньського старости Є.Красіцького). Його братом (очевидно, молодшим) був Антоній, з яким спільно (а також зі своїм швагром сяноцьким хорунжим Юзефом Єльцем) Є.Стажеховський виступав у 1712 р. в справі щодо села Рудоловичі (ЛНБ. – Відділ рукописів. – Ф. 141 (Чоловський). – Оп. 3. – Спр. 478. – Арк. 57–58 зв.). Був одружений двічі: вперше (1700 р.) – з Елеонорою, донькою заторського хорунжого Самуеля Казімежа Коссовського і Зофіанни Дрогойовської, вдруге – з Маріанною (за Каспром Несецьким – із Зофією), донькою київського чашника Яна Вацлава Єльця і Терези Ставської (в другому шлюбі за коронним стольником Констани Ваповським). Від другого шлюбу мав єдину дитину, доньку Анну, яка вийшла заміж за холмського каштеляна Яна Красіцького (Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wydany przez Jana Nep. Bobrowicza. – Lipsk, 1841. – Т. VIII. – S. 509 [тут помилково названий Анджеєм]; Herbarz Polski. – Cz. I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich / Ułożył i wydał A. Boniecki. – Warszawa, 1906. – Т. VIII. – S. 385; 1911. – Т. XI. – S. 338; 1909. – Т. XII. – S. 176). У джерелах виступав (щонайраніше з 1709 р.) як бельський стольник, проте в списках урядників Підляського воєводства не фігурує, очевидно, насправді не посідав цього уряду і в цьому воєводстві не перебував (Urzednicy podlascy XIV–XVIII wieku. Spisy / Oprac. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz. – Kórnik, 1994. – S. 60). З 1720 р. – жидачівський стольник (Urzednicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka). Spisy / Oprac. K. Przyboś. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1987. – S. 187, 392). Натомість, брав активну участь у публічному житті Руського воєводства, на вишенському сеймику шляхта обирала його збирачем податків (адміністратором шелязного) у Перемишльській землі (1712 р.), суддею від Перемишльської землі до фіскального суду (1716 р.), ротмістром ланової піхоти воєводства (1716 р.), ревізором перемишльських земських і підкоморських книг (1719 р.), депутатом від Перемишльської землі до Коронного трибуналу (1723 р.). Свідченням популярності Є.Стажеховського в шляхетських колах є винагороди загалом у розмірі 7 тисяч злотих, призначені йому на березневому сеймику 1719 р. “за стражницьку функцію під час конфедерації”, та сума в 3 тисячі злотих, виплачена йому в 1724 р. за виконання ним обов’язків депутата до Коронного

трибуналу (AGZ. – 1914. – Т. XXII: *Lauda wiszeńskie 1673–1732 r.* / Oprac. A. Prochaska. – S. 508, 519, 637, 645, 658, 660, 662, 665, 688, 689). Був поручником панцерної хоругви Кароля Ваповського, 20 серпня 1709 р. отримав від нього у посесію терміном на один рік село Виковіце (у Перемишльській землі) – у рахунок поручниківської платні і за суму 3 600 злотих (ЛНБ. – Відділ рукописів. – Ф. 141. – Оп. 2. – Спр. 654. – Арк. 25–25 зв.). Згодом, у 1720-х роках судився (спочатку сам, пізніше у 1730–1750-х роках – його вдова Маріанна та його спадкоємці) із сестрою згаданого Кароля Ваповського, на той час уже покійного полковника коронних військ, Теофілою (була донькою коронного стольника К. Ваповського і Т. Ставської, дружиною послідовно генерал-майора литовських військ Григорія на Ополі Копця, перемишльського хорунжого Миколая Росновського, плоцького воєводи Францішка Залуського, плоцького воєводи Миколая Подоського) стосовно 10 тисяч злотих заборгованої жовнірської платні (Там само. – Арк. 3–6 зв., 9–16 зв.).

¹⁸ Таке окреслення (“судовий війт”) чітко вказує, що йдеться не про “спадкового війта” (солтиса села на німецькому праві), а про виборного “громадського війта”, який був одним із панщинних селян і громадські обов’язки виконував – незалежно від своїх повинностей – упродовж посідання уряду (Ćwiek Z. *Z dziejów wsi koronnej...* – S. 103). Докладніше про уряд сільського війта див.: Rafacz J. *Ustrój wsi samorządnej...* – S. 232–266.

¹⁹ Аналогічна посада існувала в складі лав і сусідніх сіл (Półewiartek J. *Położenie ludności wiejskiej starostwa leżajskiego w XVI–XVIII wieku.* – Warszawa; Kraków, 1972 – S. 127).

²⁰ Докладніше про сільських присяжних див.: Rafacz J. *Ustrój wsi samorządnej...* – S. 266–274.

²¹ В інших селах регіону вибори лави найчастіше відбувалися через кожні 1, 2 або 3 роки (Półewiartek J. *Położenie ludności wiejskiej...* – S. 127), а загалом у селах Польського королівства каденція громадського уряду могла тривати 1–3 роки, подекуди – 5–8 і більше, найчастіше ж – 2–3 роки (Historia chłopów polskich. – Т. I. – S. 333).

²² Prawo. – Арк. 2.

²³ Новий Завіт, друга глава Книги Діянь Святих Апостолів.

²⁴ Prawo. – Арк. 2.

²⁵ Відповідно до сеймової постанови 1565 р. (“Ustawa na wagi y na miary”), один камінь нараховував 32 фунти (Volumina legum. *Przedruk zbioru praw staraniem xx. pijarów w Warszawie, od roku 1732 do roku 1782, wydane.* – Petersburg, 1859. – Т. II. – S. 49), тобто, становив приблизно 13 кг (Szymański J. *Nauki pomocnicze historii.* – Warszawa, 2001. – S. 172).

²⁶ Prawo. – Арк. 2 зв.

²⁷ Prawo. – Арк. 3.

²⁸ Szczerbicz P. *Speculum Saxonum albo prawo saskie y maydeburskie, porządkiem obiecada z lacińskiego y niemieckich exemplarzow zebrane, a na polski język z pilnością y wiernie nowo przełożone.* – Lwów, 1581. – S. 203, 403–404; Ejusd. *Jus Municipale to iest prawo miejskie Magdeburskie, nowo z lacińskiego y z niemieckiego na polski język z pilnością y wiernie przełożone.* – Lwów, 1581. – S. 53, 177; Groicki B. *Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej / Red. Karola Koranyiego.* – Warszawa, 1953 – S. 38, 64–65.

²⁹ З війта і лавників складався не тільки сільський суд, але й громадський уряд – основний орган сільського самоврядування, який виконував різні адміністративні функції (Historia chłopów polskich. – Т. I. – S. 331; Ćwiek Z. *Z dziejów wsi koronnej...* – S. 97–98).

³⁰ В інших селах число регіону присяжних коливалося від 5 до 10 осіб (Półewiartek J. *Położenie ludności wiejskiej...* – S. 127), а загалом у селах Польського королівства лавників могло бути 2–9 і більше, найчастіше – 2–5 осіб (Historia chłopów polskich. – Т. I. – S. 331).

³¹ Для порівняння: в селах Сьлівча і Волиця (розташованих порівняно недалеко від Дрогобички, під Жешувом), згідно з уставою 1628 р., лавники мали бути також не підозрювані ані в чому, такі, що ведуть “цнотливий” спосіб життя, бояться Господа Бога, є недурними і “добре осілими”

(очевидно, йшлося про наявність у них власного господарства) (Pólcwiartek J. Położenie ludności wiejskiej... – S. 127).

³² Prawo. – Арк. 3–3 зв.

³³ Зазвичай судовим писарем ставав органіст місцевого костельоу (одночасно він був учителем парафіяльної школи). На думку Юзефа Пулцьвяртека, він мусив не тільки вміти писати, але й добре орієнтуватися в праві й юридичних нюансах, оскільки найчастіше саме писар виступав від імені сільської громади у випадку якихось суперечок зі світською чи церковною адміністрацією (Pólcwiartek J. Położenie ludności wiejskiej... – S. 128). Докладніше про уряд сільського писаря див.: Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej... – S. 275–279.

³⁴ Prawo. – Арк. 3 зв.

³⁵ Prawo. – Арк. 4.

³⁶ Prawo. – Арк. 4–4 зв.

³⁷ Prawo. – Арк. 5.

³⁸ Prawo. – Арк. 4 зв.

³⁹ Prawo. – Арк. 5 зв.

⁴⁰ Prawo. – Арк. 5 зв.

⁴¹ Грошові покарання (штрафи), як і платня за здійснення вписів до судових книг, були традиційною винагородою для лавників за участь у судових засіданнях. Зазвичай, ці гроші збирав наймолодший за віком присяжний, пізніше їх ділили між усіма членами лави (Pólcwiartek J. Położenie ludności wiejskiej... – S. 128).

⁴² Prawo. – Арк. 6.

⁴³ Під окреслення “дітовбивство” в тогочасній юридичній практиці підпадало як убивство матір’ю дитини (йшлося про позашлюбних дітей) при народженні, так і штучний аборт у будь-якій формі (подекуди за допомогою чарівниці). Покарання за цей злочин могло бути дуже суворим: закопування живою, втоплення, відрубубання голови тощо. Така суворість, на думку Богдана Барановського, у випадку сільких мешканців додатково зумовлювалась зацікавлення власників сіл у збільшенні числа їх мешканців. Зазвичай справи про дітовбивство підлягали компетенції міських судів, проте в деяких випадках власник села міг не звертатися до них та обмежитися легшим покаранням і вигнанням злочинця. Докладніше див.: Baranowski B. Sprawy obyczajowe w sądownictwie wiejskim w Polsce wieku XVII i XVIII. – Łódź, 1955 – S. 74–81.

⁴⁴ Prawo. – Арк. 6–6 зв.

⁴⁵ Prawo. – Арк. 5 зв. –6. Третина судових штрафів було звичною винагородою для писаря (Pólcwiartek J. Położenie ludności wiejskiej... – S. 128).

⁴⁶ Тотожний фрагмент про покарання за безпідставні звинувачення поза руговим судом див.: Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej... – S. 230.

⁴⁷ Prawo. – Арк. 6.

⁴⁸ Prawo. – Арк. 6 зв.

⁴⁹ Historia chłopów polskich. – Т. I. – S. 332; Rafacz J. Ustrój wsi samorządnej... – S. 282–283.

⁵⁰ Нижче, у стовпчик іншим чорнилом дописано: 1809 і 1770.

⁵¹ Дописано іншим чорнилом і почерком та обведено рамкою.

⁵² Має бути podeyrzanego.

⁵³ Має бути Stolicy Apostolskiej?.

⁵⁴ Має бути niższe.

⁵⁵ Внизу сторінки дописано іншим чорнилом і почерком: Panie Boze nasz.

⁵⁶ У цьому місці – частина речення, яке виправлене іншим чорнилом і почерком та випадає зі змісту тексту: A iezeli niesprawiedliwie kar mie Tak mi Panie Boze.

⁵⁷ Має бути obrazil?.

Олексій Вінниченко.

**До історії сільського судочинства: “ругове право”
в галицькому селі початку XVIII століття.**

У статті розглянуто документ 1720 р. для громади села Дрогобичка на Сянноччині, в якому подано докладну регламентацію процедури “ругового права”.

Olexiy Vynnychenko.

**Concerning the History of Rural Legal Procedure:
the Rügen Right in Halician Village of the Beginning of the XVIII century.**

In the article there is considered the document of 1720 for the community of Drohobychka village in the Sianok land, in which the detailed regulation of the procedure of the Rügen right is presented.